

Otázka: Zásobování

Předmět: Ekonomie a účetnictví

Přidal(a): Zuzkav1

Předmětem zásobování jsou tzv. nakupované zásoby = materiál a zboží

- budeme se věnovat materiálovým zásobám
- hospodaření s materiálem zahrnuje tyto činnosti:

1. **Plánování materiálových zásob**
2. **Právní zajištění dodávek**
3. **Nákupní činnost**
4. **Skladování materiálových zásob**
5. **Výdej do výroby**

Zásoby - oběžný majetek (v podniku se používá méně než rok, spotřebovává se (někdy jednorázově), mění svoji podobu (materiál, peníze) + KFM, pohledávky

Materiál

základní materiál a suroviny

- přechází do výrobku a tvoří jeho podstatnou část
- sklo, okno, dřevo

pomocné látky

- přecházejí do výrobku, ale netvoří jeho podstatnou část (klika, tmel, barva)

provozovací látky

- nepřecházejí do výrobku, zajišťují jen chod podniku
- kancelářské potřeby, energie, smirkový papír

náhradní díly

- uvádějí majetek do původního stavu (bez ohledu na cenu)

obaly

- slouží k ochraně před poškozením, informují o složení, reklamní funkce, slouží pro kompletaci
 - vratné (sklo, sudy, kontejnery)
 - nevratné (plasty)

drobný hmotný majetek

- majetek, o kterém firma rozhodne, že nebude dlouhodobý
- telefony, nábytek, tiskárna, šroubovák
- doba použitelnosti > 1 rok a pořizovací cena < 40 000,-
- DP < 1 rok a PC > 40 000,-

zboží

- předměty nakoupené za účelem dalšího prodeje v nezměněné podobě

zásoby vlastní výroby

- nedokončená výroba
 - materiál, který prošel několika výrobními operacemi (těsto)
- polotovary
 - hotový výrobek, který vstupuje do další výroby (hranolky, kola na auto)
- hotové výrobky
 - splňují všechny technické a bezpečnostní předpisy (sukně)

zásobování

- 1 z podnikových činností, zabývá se zabezpečováním výrobních činitelů, nutných k zajištění hl. fci podniku
- zahrnuje několik dílčích činností, při nichž se zajišťuje nákup zásob, vytváření a udržování potřebných zásob a využití zásob

bilance nákupu - nejlepší forma plánu

ZDROJE	POTŘEBA
PZ	Spotřeba S → technicko-hospod. normy
N - nákup	KZ - očekávaná Z na konce období
součet	součet

PZ - je známá (skutečná Z, kterou máme)

$$N = S + KZ - PZ$$

THN - vyjadřují spotřebu majetku či práce na jednotku výkonu; jsou významným podkladem pro plánování

- norma spotřeby mat. a prostředí
- odpisová, zásob, kapacitní
- spotřeby energie a práce

řízení nákupu

výběr dodavatele

- příprava nákupu - materiál, Q, kvalita
 - marketingový útvar se zabývá průzkumem trhu a rozhodne, jaký mat. nakoupíme, abychom uspokojili potřeby
- výběr dodavatele - cena, kvalita, solidnost dodavatele, dostupnost

uskutečnění dodávky

- uzavření smlouvy - kupní, smlouva o uzavření budoucí smlouvy
- obchodně-právní odpovědnosti - podle obchod. a obč. zákoníku
 - vznikají uzavřením smlouvy
 - odpovědnost za škodu - újma, kterou lze vyčíslit penězi
 - za prodlení - včasné nezaplacení (úrok z prodlení)

- za vady
 - faktické
 - kvantitativní (jiné množství)
 - kvalitativní (nedodržení kvality)
 - právní – porušení práv 3. osoby (autorská práva)
 - zjevné – je vidět
 - skryté – není vidět, objevena po zahájení užívání
 - odstranitelné
 - neodstranitelné
- reklamace – písemná, bezprostředně po zjištění, dokonce záruční lhůty
 - nároky
 - výměna, oprava, sleva z kupní ceny, dodání zboží, odstoupení od smlouvy

převzetí a zaplacení dodávky

1. přejímka – kontrola a převzetí na sklad (podle dodacího listu)
2. zaplacení FA

Optimální zásoba

- vyjadřuje se normou zásob
- splňuje tyto požadavky:
 - zabezpečení plynulého chodu výroby
 - CN s ní spojené, jsou co nejmenší (energie, nájem, mzdy, manipulace)
- racionální zásobování (nakupujeme, co a kolik potřebujeme; zvažujeme souvis. náklady)

Norma zásob:

CZ = běžná zásoba + pojistná Z + technická Z

CZ - Z, která je na skladě (vyjádřeno ve dnech)

BZ - zajišťuje předpokládanou S mezi 2 dodávkami

PZ - tvoří se v případě opoždění dodávky

TZ - vytváří se, kde je materiál potřeba před výdejem do spotřeby upravit (třídít, sušit, dozrát)

Norma optimální Z

1. časová norma Z → ve dnech

- udává na kolik dnů máme zajištěnou zásobu materiálu pro výrobu
- $\check{C}NZ = 1/2c + p + t$

c - dodací cyklus

p - pojistná Z

t - technická Z

2. normovaná Z

- udává velikost Z v měrných jednotkách (ks, l)
- $NZ = \check{C}NZ * s$ s - celková spotřeba : 360

3. normativ Z

- udává jaké Q peněz je vázáno v zásobách (v Kč)
- $NorZ = NZ * \text{cena za m.j.}$

Metody řízení Z

- základním cílem je stanovit optimální zásobu, protože při špatném plánování může vzniknout nedostatek materiálu (např. omezení, zastavení výroby) nebo mohou vzniknat

nadbytečné zásoby (znehodnocení, náklady na skladování->jsou vázány peněžními prostředky) při plánování mat. zásob je důležitý tzv způsob řízení zásob.

- při použití této metody se rozdělí materiál podle spotřebovávaného množství a podle množství peněz, které jsou potřeba na nákup
- jedná se o tzv. DIFERENCOVANÝ PŘÍSTUP, -větší pozornost se věnuje Zákl. materiálu, menší pozornost obalům nebo provozovacím látkám

metoda ABC - spočívá v rozdělení materiálu do skupin

A - základní materiál a suroviny, které nezbytně potřebujeme pro výrobu; váží nejvyšší peněžní prostředky, podrobně sledujeme a plánujeme stav Z, počítáme velikost optimální Z

B - pomocný materiál, u něhož lhůta je krátká, propočítává se pouze min. Z

C - materiál, který se nakupuje podle potřeb, jeho nedostatek neohrozí chod výroby a jeho Z se plánují souhrnnou peněžní částkou (čistící prostředky)

	Počet druhů mat. (Q)	Hodnota S (Kč)
C	60 - 80 %	5 - 10 %
B	15 - 25 %	15 - 25 %
A	10 %	60 - 80 %

Just in time

- dodávky mat. probíhají v okamžiku, kdy je materiál potřebný ve výrobě, v některých případech přímo na výrobní linku
 - minimální N na skladování
 - vysoká náročnost na komunikaci mezi dodavateli a odběrateli, protože dodávky musí být pravidelné a naprosto spolehlivé a přesné
 - využívá se u nejméně používaných druhů materiálu
 - Nepatří k JIT
-
- Při plánování mater. zásob musí být stanoven tzv. OBJEM NÁKUPU, tzn. kolik se bude nakupovat v průběhu období
 - Při stanovení objemu nákupu se stanoví tzv. BILANČNÍ ROVNICE, v níž se porovnávají potřeby a zdroje

Způsoby určení spotřeby materiálů = velikost spotřeby

a) Podle technické dokumentace:

- v případě, že jsou stanovené normy spotřeby -> určuje množství mat. na 1 kus
- norma spotřeby zahrnuje : materiál přicházející do výroby + tzv. normovaný odpad (odstřížky látek) popř. normovanou ztrátu = ZMETKY
- + při tomto způsobu nedochází k plýtvání s mat.
- - náročnost při stanovení normy spotřeby, především u nových výrobků, pokud je stanovena nesprávně
- $SPOTŘEBA = NORMA SPOTŘEBY * PRODUKCE$

-> tato metoda je přesná, ale pracná a lze ji použít pouze pokud je přesná technická dokumentace např. u automobilů a elektroniky

b) Podle výtěžnosti

- používá se v případě, kdy nelze přesně určit množství mat. na jeden výrobek např. na výrobu 1 t železa je potřeba různé množství železné rudy
- tato metoda se používá na jatkách

c) indexní metoda

- vychází se statistických údajů za minulé období a provede se odhad spotřeby na další rok
- při odhadu je nutné počítat se změnou objemu výroby
- nevýhodou je menší přesnost, může docházet k plýtvání s materiálem
- výhodou je malá pracnost výpočtu

Koloběh běžného majetku – OM obíhá a neustále mění svoji hodnotu

peníze → materiál → nedokončená výroba → výrobek → pohledávka → peníze

Doba obratu

- vyjadřuje, za jak dlouho se peníze promění znovu v peníze

= $360 : \text{rychlost obratu}$

Rychlost obratu (počet obrátek)

- udává kolikrát za sledované období proběhne koloběh zásob

= CS : průměrné Z CS - celková spotřeba

Oceňování Z

Pořizovací cenou - nakoupené zásoby, tj. cenou pořízení a souvisejících vedlejších nákladů spojených s pořízením zásob např. dopravné, clo, pojistné, cestovné zásobovače.

Vlastními náklady - zásoby pořízené vlastní výrobou.

Reprodukční cenou - příchovky zvířat, zásoby získané bezplatně, přebytky, odpad, vedlejší produkty vrácené z výroby.

Počítání úbytků

Individuální pořizovací cena nejstarších zásob - metoda FIFO - první do skladu, první ze skladu.

Vážený aritmetický průměr z pořizovacích cen - vypočtený z individuálních cen a množství zboží na skladě. Výpočet se provede poslední den měsíce a používá se pro oceňování úbytků v následujícím měsíci. (proměnlivý, periodický)

Oceňování výrobků - ve vlastních nákladech

- stanoveny v kalkulacích (rozpočet nákladů na kalkulační jednici = kalkulační vzorec)

pořízení ze zahraničí – přepočítává se na Kč (pevný kurz, nebo denní dle ČNB dle vnitropodnik. směrníc UJ)

Mimořádná zásoba

- vzniká v případě výhodné ceny na trhu
- podnik nakoupí větší množství než obvykle v případě, kdy dojde k zastavení výroby

Právní zajištění dodávek

-při zajišťování dodávky se musí řídit příslušnými právními normami = OBCHODNÍM ZÁKONÍKEM popř. OBČANSKÝM ZÁKONÍKEM

podle obchodního zákoníku se uzavírá kupní smlouva

a) kupní smlouva

- podle této smlouvy se prodávající zavazuje dodat movitou věc (př. materiál) a kupující se zavazuje tuto věc odebrat a zaplatit cenou
- tato smlouva má **PODSTATNÉ NÁLEŽITOSTI**:
- 1) vymezení smluvních stran (poptávající a kupující)
- 2) cena dodávky – buď je uvedena přímo ve smlouvě, popř se mohou smluvní strany dohodnout, že částka nebude ve smlouvě uvedena a kupující zaplatí tzv. **CENU OBÝKLOU** = cena srovnatelného zboží obdobných podmínkách

Může obsahovat

- sankce při nedodržení smlouvy (vůči kupujícímu i prodávajícímu)
- způsob dopravy, způsob platby, podmínky a způsob reklamace

Formy uzavření kupní smlouvy:

- písemná forma
 - > běžný způsob uzavírání smluv
 - > výhodou je průkaznost
- ústní forma -> lze uzavřít u movitých věcí
 - > nevýhodou je neprůkaznost při sporu
- elektronická forma -> podmínka je použití

Povinnost prodávajícího

a) základní podmínka je dodat předmět např. materiál

b) dodávku dodat ve stanovené kvalitě a určeném termínu

- předat příslušné doklady (technická dokumentace, u aut technický průkaz)
- umožnit kupujícímu převést vlastnické právo

Povinnost kupujícího

- převzít dodávku
- zaplatit ve stanoveném termínu

b) smlouva od dílo

- uzavírá se podle občanského zákoníku
- ZHOTOVITEL - zavazuje se k provedení určitého úkonu
- OBJEDNAVATEL - zavazuje se k zaplacení ceny za dílo

Předmětem smlouvy o dílo může být:

- oprava, údržba, úprava movité věci (např. auta)
- zhotovení movité věci, pokud si objednavatel dodá podstatnou část materiálu

Formy smlouvy o dílo :

- písemná, ústní, elektronická (málo)

Podstatné náležitosti:

- smluvní strany -> určen objednavatel zhotovitel
- popis díla tzv. předmět smlouvy
- cena nebo způsob výpočtu ceny
- datum a místo uzavření a podpisy smluvních stran

smlouva o smlouvě budoucí

smluvní strany se zavazují, že v budoucnosti uzavřou kupní smlouvu

- používá se na zajištění dodávek zákl. materiálu, při prodeji nemovitostí apod.

Formy :

- musí být písemná
- k uzavření kupní smlouvy musí dojít, pokud strana oprávněná vyzve stranu zavázanou k uzavření smlouvy ve sjednané lhůtě
- pokud strana oprávněná nevyzve k uzavření, závazek ZANIKÁ
- splněné smlouvy lze vymáhat soudně a žádat náhradu škody

Nákupní činnost

předmětem nákupní činnosti je vyhotovení objednávky, která se zasílá dodavateli -> v písemné formě nebo v elektr., ústní forma jen vyjímečně

zasílání:

- v pravidelných termínech (tzv. pevné termíny)
- v proměnlivých - II -

pravidelné termíny u materiálu, u kterých je stanovena min. zásoba např. provoz. látky a pokud množství klesne min. zásobu, zašle se objednávka

V objednávce musí být vymezena:

druh objednávaného materiálu a jeho množství, které se vypočte těmito způsoby:

Doplněné zásoby na skladě do max. stavu

max stav je určen pomocí norem zásob a nakupování množství se určí jako rozdíl stavu a současné zásoby

Nakupované množství = max. stav - současná zásoba

- tento nákup se uskutečňuje s pravidelných termínech

Množství minimalizující náklady na dopravu

- rozhodujícím faktorem jsou náklady na dopravu a podnik se snaží peněz využít kapacitu dopravního prostředku
- používá se při nákupu z velkých vzdáleností i za cenu zvýšení skladování zásoby

Odhadnuté množství

- vychází se z průměrné spotřeby a k porovnání výroby za určité období

- tento způsob využívají malé firmy

- je jednoduchý, ale nepřesný
- může dojít ke vzniku nadbytečných zásob, ale může být i nedostatek materiálu
- v tomto případě si podniky většinou stanoví min. zásobu, při které provedou další nákup

Výpočet optimálního množství

jedná se o nejnáročnější postup, u kterého se sledují dvě hlediska :

1. množství zásob na skladě
2. počet objednávek

-čím větší zásoba, tím větší náklady na skladování

-naopak časté nákupy zvětšují výdaje na dopravu

-podniky proto nakupují takové množství, které minimalizují nákl. jak na skladování tak na dopravu

$$\text{Dodávka} = (2 \cdot \text{Náklady na dodávku} \cdot \text{Celková spotřeba}) / \text{Denní náklady na jednotku zásob na skladu}$$

-tento způsob využívají velké podniky u fin. nejnáročnějších materiálů

- po velikosti objednávky je nutné rozhodnout o vhodném způsobu dopravy

a) silniční

- vysoká dostupnost
- rychlá možnost přípravy menších zásilek

- vyšší riziko při zácpách a nehodách
- zvyšující se náklady (mítný poplatek, ...)

b) železniční

- možnost přípravy rozměrných nákladů
- je levná
- je ekologická
- omezená dostupnost (nutnost překládání)
- je pomalejší než silniční

c) letecká

- rychlost
- vysoké náklady
- omezené náklady
- omezená nosnost

d) lodní

- je levná
- nízké náklady
- příprava objemných nákladů
- omezená dostupnost
- je pomalá
- sezónní omezenost

e) potrubní

Skladování materiálových zásob

- při skladování by měli být vytvořeny vhodné (optimální) podmínky pro jednotlivé druhy zboží
- např. teplota při skladování, vlhkost, světla, ochrana před škůdci, uložit materiál na vhodné místo (důležitý mat. aby byl na nejdostupnějším místě + ochrana před krádežemi)
- nezbytnou součástí skladování je vedení SKLADOVÉ EVIDENCE
 - PŘÍJEMKY - při převzetí na sklad
 - SKLADNÍ KARTY - pro každý druh se vede samostatná skladová karta
 - mohou být nahrazeny KNIHOU ZÁSOb
 - praktičtější jsou skladové karty
 - VÝDEJKY - vyhotovují se při výdeji do výroby, při prodeji apod.

ČLENĚNÍ SKLADŮ

Podle funkce

- zásobovací -> uloženy zásoby materiálu určené ke spotřebě při výrobě
- mezisklady -> mezi jednotlivými stupni výroby a skladují se v nich polotovary popř. nedokončená výroba
- odbytové -> dokončené výrobky určené k prodeji

-> výrobky se z těchto skladů přidávají odběratelům

Podle uspořádání

a) Centralizované sklady -> všechnen materiál je soustředěn v jednom skladu

- jsou nižší skladovací náklady
- umožňuje lepší evidenci mat.
- lepší využití skladovací techniky = manipulační vozíky, vysokozdvizné vozíky, automatické podavače
- velká vzdálenost od výroby
- vysoké náklady na přepravu
- chyba při nákupu a popř. nedostatek mat. zastaví výrobu ve všech závodech

b) Decentralizované sklady -> rozmístění v závodech -> výhody a nevýhody jsou opačné než v předchozím případě

Podle správy

a) vlastní sklady -> jsou vystudovány firmou a mají ho ve vlastnictví

- nedochází k platbě nájemného

- možnost úpravy podle potřeb firmy

- náklady na vybudování, náklady na provoz a údržbu

b) sklady cizí - najaté

- úspora nákladů na vybudování a údržbu, možnost největší na omezenou dobu
- platba nájemného, souhlas vlastníka s úpravami

Výdej do spotřeby

- na základě požadavků výrobních útvarů
- vyhotoví se Výdejka a provede se zápis do skladní karty, která umožňuje zjistit aktuální stav materiálu